

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van een tot zes regels. . . . . f 1.00.
Voor elk en nog meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 2 cts. zegelgeld.

MAANDAG 11 JULIJ.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:

JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . .
Voor de overige steden des Rijks . . . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:

W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

Het Ontwerp van Wet.

II.

Alle deze Grondwettige bepalingen, zegt de Regering moeten leven en kracht ontvangen uit staatswetten, bereids gemaakt of nog te maken; zoodanige wetten ontbraken dan ook niet, maar de voornaamste derzelve was nooit geheel uitgevoerd, is soms gewijzigd, en hare toepasselijkheid op meer dan één punt twijfelachtig geworden. De Regering heeft hier het oog op de wet van 18 Germinal jaar X.

Na betoogd te hebben, dat de wet van Germinal ook hier te lande van die kracht geweest is, dat zij uitvoering heeft erlangd, verklaart de Regering dat zij zich niet bevoegd acht om eene wet, als vervallen voorbij te gaan.

Maar ook al konde zij dit, des neen, ten opzichte der wet van 13 Germinal jaar X en van andere bepalingen, waarin over de openbare godsdienst wordt gehandeld; al moest men erkennen, dat veel van de staatswetten (?) die het toezigt op de kerkgenootschappen verzekerden, was verlamd en twijfelachtig geworden, het zoude slechts de noodzakelijkheid eener wet als de onderhavige bewijzen. In een land waar zoo verschillende kerkgenootschappen bestaan, moeten er wetten zijn binnen welke palen de Koning hen kan houden. Dit wil ook de Grondwet, zal het voorschrift van art. 169 dier wet niet zonder gevolg, noch doel blijven en het voorbehoud in de art. 164 en 167 ter bescherming der maatschappij en tot bewaring van orde en rust niet zijn eene ijdele klank.

Er is alzoo eene wet noodig om de wet van 18 Germinal jaar X af te schaffen; ER IS EENE WET NOODIG omdat er twijfel kan bestaan waar en in hoeverre die wet nog werkt; ER IS EENE WET NOODIG, omdat de organieke bepalingen dier wet niet passen op het beginsel van vrije godsdienstbelijdenis door de Grondwet gevestigd; ER IS VOORAL EENE WET NOODIG, omdat de Grondwet die vrijheid alleen wil, behoudens orde en verantwoordelijkheid, en alzoo behoudens regelen en voorschriften, waardoor botsing wordt voorkomen en de Koning wordt in staat gesteld orde en rust te bewaren.

Indedaad, weinig voldoende redenen voor de noodzakelijkheid der voorgedragen bepalingen. Is de wet van Germinal nog in werking en moet ze worden afgeschaft, wel! dat zij worde afgeschaft. Dat is eene doodeenvoudige daad, daar zooveel omslag niet over behoort te worden gemaakt. Maar of men al achtereen herhaalt dat er eene wet noodig is, en omdat ze moet worden afgeschaft, en omdat ze niet past, en omdat men niet regt weet of ze er nog wel is, bewijst immers niets voor de noodzakelijkheid van de 15 voorgedragen bepalingen, waarin van de wet van Germinal niet wordt gesproken; er welke geene hernieuwing kunnen zijn van de bepalingen der wet, welk niet past op het beginsel der vrije godsdienstbelijdenis.

Doch er moeten PALEN zijn!

Als de Grondwet immers zegt, dat de koning ze binnen de palen moet houden, dan moeten er immers wel palen zijn; het is dus allerhoogst noodig bij den twijfel of er wel palen zijn, te zeggen dat ze er niet zijn, en eenige nieuwe te zetten.

Zoo iets, dan dit, bewijst hoe de Raad van Ministers schraal voorzien was van gronden voor de behoefte aan het voorgedragen opstel.

Kan men niet eveneens zeggen, als de Grondwet zegt, dat de Koning oorlog verklaart en vredesverdragen maakt, dan moet er immers wel vrede gemaakt en oorlog verklaard worden; dit wil ook de Grondwet, het voorschrift van art. 56 dier wet niet zonder gevolg noch doel blijven, en het voorschrift van art. 57, tot bevordering van vrede en welvaart, niet zijn een ijdele klank.

Neen! dat men het erkenne, de noodzakelijkheid bestaat niet. Het is eene wet voor dit oogenblik alleen; wat ook die onbekende beoordeelaars zeggen

mogen; zij is eene gelegheidswet, die onder de leuze van gelijke bescherming mogelijk gemaakt, moet dienen om de opgestooten beweging te bevreemden.

Bevreemden. Wie? De Katholiken? Integendeel; daartegen is de strekking. Een ministerieel orgaan verbloemt het ook niet meer, dat in de allereerste plaats die voordragt is een wapen in den strijd, waarmee ons Vaderland uit Rome wordt bedreigd.

Is dat dan het werk van de mannen, die geroepen werden om de hooggesteegene bekommerning op te heffen, maar wier komst alleen de onmiskenbare spanning niet kan doen bedaren.

Om dit gedaan te krijgen moeten maatregelen in eigen boezem worden beraamd.

En het gewrocht dier wijze hoofden is eene voordragt tot bevreemding, die rustigen en kalmen in den lande in het harnas jaagt, en allen dreigt met willekeur in plaats van de gelijke bescherming door de Grondwet bevolen.

Toch schroomt het ministerieel orgaan niet te zeggen dat de maat van vrijheid, welke bij deze althans gedeeltelijke regeling geschonken wordt, zoo ruim mogelijk gesteld is, en dat bij de aanneming dezer wetsvoordragt de kerkgenootschappen in ons vaderland eene vrijheid zullen genieten . . . schier alleen overtroffen in Noord-Amerika.

De voordragt is om palen te zetten, waar binnen de kerkgenootschappen moeten worden ingeperkt; is dat uitbreiding der vrijheid? Of zullen niet veeleer na de aanneming der wetsvoordragt de kerkgenootschappen in ons vaderland eene vrijheid genieten . . . schier alleen duidbaar door hem, die uit wrevel tegen een ander, zich zelve gelijke boeijen getroost.

Overzicht van de bepalingen zelve zal in het oog doen vallen, dat het beginsel van gelijkheid van regt is verdwenen; dat de bepalingen willekeur vesten, dat zij zijn onvolledig, noodeloos, onregtskundig.

DE TWEEDE REPRESENTATIE.

De verlangde tweede representatie is door de oude Amsterdamsche Courant gegeven. Duizeland van het behendige talent, daar ontwikkeld, hebben wij de voorstelling verlaten, en reikhalzend naar het genot om de ontvangen indrukken te kunnen teruggeven. Zou de zwakke taal daartoe wel vermogend zijn? Wij twijfelen; maar zullen beproeven, wat onze zwakke pen vermag.

In de allereerste plaats eene amende honorable. Neen! De oude Amsterdamsche behoudt de gulden niet, en laat den boer den Dalfser mop. De oude Amsterdamsche behoort tot den hooger kring der goochelaars: zij geeft, in de tweede representatie, den gulden integraal aan den versuften boer terug.

Bergister schonk de wet eene vrijheid; die zoo ruim mogelijk is gesteld. Door de aanneming dezer wetsvoordragt: zullen de kerkgenootschappen in ons Vaderland eene vrijheid genieten, in zeer weinige Staten van Europa geëvenaard. De uitzondering in art. 1. ligt zoo zeer in den aard der zaak en is van zoo beperkte toepassing, dat zij nauwelijks eene uitzondering heeten mag, in het beginsel in geenen deele verzwakt. De phantasmagorie werd eergisteren besloten met een rozenkleurig tafereel, waarin aanschouwelijk het volgende wordt voorgesteld: Het zou gemakkelijk zijn, op deze wijze (wij willen het gelooven) het ontwerp te doorloopen, en daarbij aan te toonen, dat overal het beginsel op den voorgrond staat van volstrekte onafhankelijkheid der kerkgenootschappen. Alle betrekkingen van den Staat tot de Kerk is, volgens dit ontwerp begrepen, vooreerst in het regt van den Staat, om te waken tegen nadeel, dat aan hem zelve zou kunnen worden toegebracht [jus Cavendi], en in de tweede plaats in den pligt van den Staat, om de godsdienstige gezindheden te beschermen [officium tuitionis]. Geen willekeur, geens ongelijkmatigheid

of onregelmatigheid zal voortaan in dit aangelegen onderwerp kunnen heerschen. Gij ziet het, waarde lezer! dat was het goochelstukje, waarbij den boer de gulden werd afhandig gemaakt.

Maar nu heden, bij de tweede representatie Heden rehabiliteert zich de Oude Amsterdamsche, en zij toont den boer, dat als zij de gulden had weggegoocheld, dat maar alleen had gediend, om hem eens een paar uren ongerust te maken. Daar man, hebt ge je gulden terug! en een daverend applausissement werd daarop door de elaqueurs aangeheven.

Heden zegt de oude Amsterdamsche tot het publiek: Eergister heb ik u, boer! aangetoond, dat uw holandsche, klinkende gulden was een Dalfser mop; permitteer me u thans te bewijzen, dat dit maar joks is geweest, en dat uw gulden wel degelijk een klinkende is. Pas op de toer.

Art. 1, eergister voortreffelijk, bevat heden eene groote dubbelzinnigheid — Beteekent, vraagt de oude Amsterdamsche onderscheidene kerkgenootschappen alleen de thans bestaande of die later mogten worden opgericht? Zich organiseren? wel, mijn Hemel, wat wil dat zeggen? Omsluit het in zich al of niet het zich constitueren? De Amsterdamsche vraagt, of men deze wet weder even onduidelijk wil maken?

De toer is, wij bekennen het, nog al stout voor een goochelaar, die niet voor eigen rekening goochelt. Maar... de oude Amsterdamsche weet wel wat zij doet. Ik heb, zegt ze: om niet al te slaafsche te schijnen, u, mijn meester! ook eens moeten tegenspreken; doch nu heb ik u, mijn meester! ook eens moeten helpen; u helpen op de baan van de mildere toepassing der Grondwet. En daarop, om de dubbelzinnigheid, om de onduidelijkheid van art. 1 weg te nemen, geeft de Amsterdamsche den naïven raad: Maar dan behoort ook art. 1 van het ontwerp aldus te worden gewijzigd, dat het in duidelijke bewoordingen alleen van de thans bestaande kerkgenootschappen gewage.

Ei, schuldeloze Amsterdamsche, gij wilt dus de volkomen vrijheid tot organiseren bepaald hebben tot de thans bestaande kerkgenootschappen? Hoe te goeder trouw! De Grondwet van 1840 sprak alleen van bestaande; de tegenwoordige Grondwet stelt een algemeen beginsel, welks werking onafhankelijk is van het jaar, waarin het kerkgenootschap zich vormde (VOORDUJN, bl. 394), juist omdat de Grondwet van 1840 tot zooveel onzekerheid aanleiding gaf. Het goochelstukje van de oude Amsterdamsche strekt dus, om door eene wet van de mildere toepassing der Grondwet, die Grondwet te vernietigen, en nu voorshands terug te brengen tot de Grondwet van 1840. De Oude Amsterdamsche verlangt dus de mogelijkheid tot eene herhaling van de schandelijke processen, vroeger tegen kerkgenootschappen gevoerd. — Gij ziet, lezer! dat de goochelaar, ofschoon de gulden teruggevend, haar toch heeft willen snoeijen.

Bergisteren zeide de Amsterdamsche Courant: De toegeworpen handschoen kan niet worden opgenomen op eene meer edele en loijale wijze dan geschied is door de aangeboden wet.

Heden zegt zij: tegenstrijdige eeden van denzelfden persoon te vorderen, komt ons gevaarlijk en men gepast voor. Hoe edel en hoe loijaal! Ja, de edele en loijale wijze wordt door de A. C. heden nog nader gestaafd, als zij zegt: Ook worden zij, wier eed het denklijk wordt geoordeeld, daardoor verplaatst, in een staat van legale suspicie, en de wet verkrijgt meer of min het aanzien van eene loi des suspects. De schoonste lofspraak, die ooit eene ministerieel courant aan een ministerieel ontwerp geven kon.

Maar ook hier redt zij het gouvernement een vreeselijken coup de patte gegeven te hebben. De gelooven — zegt zij — dat het artikel van de waardigheid van den Staat zou worden aangetast, dat de regering de bevoegdheid niet heeft om het afleggen van bedenkelijke eeden, door het niet toelaten der aflegging van eeden. Nu helpt middel is probatum: nu zal het eenvoudig zijn, geen tweede eed meer, dan zal het eenvoudig zijn,

ik acht, dat gij een bedenkelijken eed hebt gezworen. "Hoe edel en hoe loijaal!"

Intusschen: "men zou zich echter zorgvuldig moeten wachten, om aan die bepaling retroactieve kracht te geven," aldus vermaant de *Amsterdamsche*. Hier schijnt het, dat de *oude Amsterdamsche* niet permitteert, dat het Ministerie zoo maar weggoochele, wat sedert 3 November 1848, op wettige wijs, is tot stand gebracht. Maar waarom zwijgt zij dan over de tweede af. van art. 6, waarin die "retroactieve kracht" wordt voorgeschreven? Alweder goede trouw! In art. 2 wil zij bepaald hebben, dat niet zullen worden toegelaten, die geacht worden een bedenkelijken eed te hebben gezworen: maar die bepaling mag niet terugwerken. Dus de bisschoppen moeten blijven, al hebben ze ook reeds een bedenkelijken eed gezworen. In art. 6 wil zij de bepaling behouden: dat al wat sedert 3 Nov. 1848 is tot stand gebracht, alsnog aan goedkeuring (dus ook aan afkeuring) zal onderworpen zijn!! De bisschoppen zijn na 3 Nov. 1848 gekomen; dus zij kunnen niet toegelaten worden! Eergisteren zeide de *Amsterdamsche* met het oog op de wet: "Anderen te meten met de maat, waarmee men zelf wenscht gemeten te worden, is de beste regel van billijkheid."

Heden valt het verbod van "klokkengelui" niet in den smaak van de *Amsterdamsche*. Zij is beducht, "dat art. 9 veel aanleiding zou kunnen geven tot wrok en ergernis onder de goede gemeente van burgers en BOEREN." Boeren zijn dus geen burgers? Om die ergernis te voorkomen, wil de *Amsterdamsche* tevens bepaald hebben: "waar de gewoonte van zoodanig klokkengelui tijdens de afkondiging dezer wet bestaat, wordt de toestemming, indien daartegen geene overwegende bezwaren rijzen, verleend." Is de *A. C.* hierboven radicaal geweest in hare amendementen; zij is nu Nederlanderachtig. Waar zit nu de waarborg? Zal men niet, als men 't verkiest, kunnen weigeren, op grond "dat er overwegende bezwaren bestaan?"

De redactie van de artt. 11, 12 en 13 is, heden, in het geheel niet naar den zin van de *A. Courant*. Het ontwerp is "zeer onduidelijk" omtrent de vormen van procedure. Er wordt gesproken van eene gewone wijze van behandeling en van eene niet gewone. Hoe is deze niet gewone wijze van behandelen? vraagt de *Amsterdamsche*. Gerustelijk — zegt zij voorts — kan men weglaten "de onnoodige en niets dan verwarring veroorzakende voorschriften, omtrent de behoorlijke dagvaarding, den raadsman van den gedaagde, enz." De vermelding, dat tegen het arrest cassatie wordt toegelaten, kan gerustelijk worden geschrapt.

Eergisteren was de wet een wapen: "dat in den Bergsteren was dat wapen nimmer gebruikt op een eene meer edele en loijale wijze." Eergisteren zou de wet, ware zij dien dag tot stand gebracht, "eene vrijheid aan de kerkgenootschappen in ons Vaderland schenken... schier alleen overtroffen in N. Amerika."

Heden bevat de wet "eene groote dubbelzinnigheid," waardoor zij "even onduidelijk" zou worden als vroegere wetten. Heden worden in de wet "gevaarlijke" en "min gepaste" bepalingen aangetroffen. Heden wordt zij genoemd: eene "loi des suspects." Heden wordt de terugwerkende kracht afgekeurd. Heden bevat de wet "onnoodige" en "niets dan verwarring veroorzakende" voorschriften. Heden leest de *Amsterdamsche*, bepalingen in de wet, die "gerustelijk kunnen geschrapt" worden. Heden wordt de wet verklaard aanleiding te geven, "tot wrok en ergernis onder de goede gemeente van burgers en BOEREN!"

Gij, *oude Amsterdamsche!* hebt uwen roem van goochelaar voortreffelijk gehandhaafd. Maar... het Ministerie? Eergisteren nog trotsch op den bijstand van de *oude Amsterdamsche*... is heden al zijne hoop van dien kant vervolgen, en slaat nu het angstige oog op... de *'s Gravenhagische Nieuwsbode!* Een stevig anker!

De nota van 1 Junij, door den H. Stoel gegeven als antwoord op de nota van den Nederlandschen gezant te Rome van 10 Mei bevorens, is, in menigerelei opzicht, merkwaardig.

Voor heden vestigen wij de aandacht op de volgende plaats:

In de inleiding tot de nota (van 10 Mei) maakt men zinspelling op eene vroegere mededeeling, te weten: op eenen brief, kort te voren door U.E. aan den ondergeteekende wordende medegedeeld, met het doel, om het misnoegen van het Koninklijk Gouvernement uit te drukken, dat men van wege den H. S. nagelaten zou hebben, vooraf kennis te geven nopens den weg, langs welchen de H. S. de voornoemde besluiten ten uitvoer zou leggen.

U. E. zeer wel wetende wat tusschen den Pauselijken internuntius in den Haag en het ministerie der Nederlanden omging, langen tijd vóór dat men van wege den H. S. overging tot de herstelling van de kerkelijke hiërarchie in deze streken, behoeft de ondergeteekende geene hier de reeks der mededeelingen te onderzoeken, welke van beide zijden gedaan worden; en deze behoefte zal zich zoo veel te minder doen ge-

voelen, na alles wat de Nederlandsche dagbladen zelven omtrent "dit onderwerp bekend maakten, bij gelegenheid van de parlementaire interpellatiën, daartoe betrekkelijk, gedaan aan de voorgangers der geëerde leden van het tegenwoordige ministerie. Toen heeft men moeten erkennen en verklaren, dat de "onderstelde belofte van eene nadere mededeeling, betrekkelijk den tijd en de wijze, waarop de H. S. zich voorstelde de herstelling, die men voorkeed, te verwezenlijken, niet bestond. En ofschoon het Koninklijk Gouvernement misschien meende, "dat eene dergelijke mededeeling van hetzelfde volde, ligt er toch niet de minste onvoegzaamheid aan de zijde van den H. S. in deze mededeeling niet gedaan te hebben, en te minder "nog, daar deze aan het Koninklijk Gouvernement door tuschenkomst van zijn vertegenwoordiger in tijds de officiele en "volkomene onderhandelingen over het wezen der zaak had toegezonden; buitendien had de H. S. zich gehouden aan deze "stukken na de nitdrukkelijke verklaring van het Gouvernement zelf, dat er geen hinderpaal bestond voor den H. S. ter vrije "regeling van de R. kerk in Nederland, waar het beginsel door de Grondwet van het Koninkrijk gevestigd is, dat elk godsdienstig genootschap vrij is, zich zulk een vorm van organisatie te geven, als haar voegzaam zou zijn. Deze verklaring "vindt men in de nota van Z. Exc. den Minister van buitenl. "zaken dato 24 Maart 1852, in antwoord op eene officiele "mededeeling, die hem omtrent dit ontwerp gegeven werd door "den apostolischen internuntius in den Haag den 5den December "des vorigen jaars.

"Intusschen, daar de H. S. een bewijs wilde geven van de "inschikkelijkheid, die hem eigen is, wanneer de omstandigheden er zich tegen verzetten, bleef hij niet in gebreke, officieus "aan het koninklijk ministerie te voorafgaand advies, dat men "begeerde, te doen toekomen.

"Daarenboven is de H. S. in het bezit van stellige documenten, "waaruut blijkt, dat dit advies werkelijk gegeven is aan verscheidene "leden van het Ministerie, dat kort daarna aftrad en dat men in die "omstandigheden de verzekering gegeven heeft, dat de oprigting der "vijf Bisschoppelijke zetels niet den minsten tegenstand te duchten "had."

De Kardinaal ANTONELLI beweert alzoó stellige documenten in handen te hebben, waaruit blijken zou, dat een voorafgaand advies gegeven is "aan verscheidene leden van het Ministerie, dat kort daarna aftrad."

Dit belangrijk punt eischt opheldering van twee kanten. Vooreerst van den Kardinaal ANTONELLI. Welke zijn die "stellige documenten?" Aan wie der leden van het afgetreden Ministerie heeft het hof van Rome "het voorafgaande advies, dat men begeerde, doen toekomen?"

Ten tweede: van het afgetreden Ministerie. De Heeren FORSTNER VAN DAMBENOY, ENSLIE en PAHUD zijn nóg Ministers. Zij behooren te verklaren, of aan hun dat "voorafgaand advies" is gegeven.

Ten aanzien der overige Ministers herinneren wij aan hetgeen gezegd is in de zitting der Tweede Kamer van 18 April jl.

De Minister van Buitenlandsche Zaken (de heer VAN ZUYLEN): "Ik meen dien afgevaardigde te mogen vragen, en ik doe dit met "erfst van waar hij het eerst ontfleek. In zitting van den 18 April "van hetgeen hier door mij gezegd is?"

"Wat door mij gedaan is, M. H., ik schroom niet het te "zeggen, was telkens in mijne correspondentie met den gezant "te Rome aan te dringen op de noodzakelijkheid, die er, naar "mijn inzien, bestond, dat eene voorafgaande officieuze mededeeling der voorgenomen organisatie in hare bijzonderheden plaats "vond. Daartoe meen ik niets te hebben verzuimd."

"Ik heb die verklaring aangehoord, maar de gelegenheid waargenomen om aan te dringen, dat ook dan, wanneer geene belofte "mocht zijn gedaan, deze mededeeling toch zoude geschieden. Ik "heb den internuntius doen gevoelen, dat ook zonder belofte, "zonder bepaalde verplichting het belang der zaak medebragt, dat "men hier, in tijds, en vóór dat het plan ten uitvoer werd "gelegd, daarvan kennis mocht dragen. Door den internuntius is "toen niets geantwoord, hetwelk mij moest doen gelooven, dat "aan het nitdrakkelijk geuit verlangen niet zou worden voldaan. "Het kwam mij op dat oogenblik voor, dat de internuntius zich "niet als verplichting wilde hebben voorgeschreven, hetgeen hij "wist, dat het Hof van Rome onverplicht officieus zou doen."

"Ik meen, dat het antwoord op de vraag van den geachten spreker (den Heer Rochussen, die vroegde, of het waar was: "dat de pauselijke internuntius zich tot twee of drie Ministers had gewend, met de vraag, of er bezwaar in zou bestaan, dat er te Utrecht een aartsbisdom werd opgericht, en waarop ontkenkend zou zijn geantwoord) "opgesloten ligt in de door mij gedane "betuiging, dat geene mededeelingen, VAN WELKEN AARD OOK, "hadden plaats gehad noch aan mij, noch aan den Minister van "de Katholieke Eeredienst, noch aan een onzer ambtgenooten. "De Stad Utrecht is niet genoemd; eerst toen het te laat was, "zijn ons de bijzonderheden der organisatie bekend geworden."

De Minister voor de zaken der R. C. Eeredienst (de Heer STRENS): "Ik kan dezelfde verzekering geven als mijn geachte "ambtgenoot."

De Minister van Binnenlandsche Zaken (de Heer THORBECKE): "De Regering heeft verlangd, mijne Heeren — gij hebt het "ghehoord — dat van wege het Roomsche Hof mededeeling wierd "gedaan en ten aanzien van het tijdstip en ten aanzien van de "wijze van regeling. Gesteld, dit ware gebeurd, het Gouvernement "zou welligt in bedenking hebben gegeven ten aanzien van de "zetels eene andere keuze te doen. Ik voor mij zou niet "hebben durven advyzeren Utrecht te nemen. Het Gouvernemen "nient zou welligt ten aanzien van het aantal der "schoppelijke zetels een advies hebben gegeven, afwij "kende van hetgeen nu is ingesteld; maar dovenal zou het "Gouvernement, onderrigt van de wijze, waarop de Paus wenschte "publiciteit te geven aan die invoering, zeer ernstig hebben ver "klaard, dat men niet dezen vorm moest kiezen, en daardoor "onrust en krenking van gevoelens van andersdenkenden te weeg "brengen. Dit zou met warmte zijn verklaard, en welligt zou "het Gouvernement gehoor hebben gevonden. Men mag wel niet "over het hoofd zien, dat de allocutie niet is een stuk gerigt aan

"ons Land, maar dit zou het Gouvernement niet hebben belet te "waarschuwen, en op een eenvoudiger vorm aan te dringen, die "den prikkel van onverdraagzaamheid niet wekte, noch aanstoot "gaf aan hen, die recht hebben eene andere overtuiging te be "lijden. Maar gesteld, het Roomsche Hof hadde, ondanks "dergelijk verhoog, gemeend bij zijne meening te moeten blij "ven; het hadde verklaard: "Wij hebben de zaak overwogen; "wij blijven bij ons plan; wij kunnen van dien vorm niet af "gaan, wat zou dan het Gouvernement heb ben kunnen doen? "Het zou hier hebben kunnen zeggen, dat het die opmerkingen "onderworpen had aan het Roomsche Hof, maar het Roomsche "Hof zou hebben kunnen doen wat het heeft gedaan. Ik geloof, "zoo te handelen als van wege dat Hof geschiedde, was niet in "het belang van de rustige invoering eener nieuwigheid. Daarin "heeft men, geloof ik, den toestand hier te lande miskend, "maar het regt om hier kerkelijke voorschriften af te kondigen, "had men zonder twijfel. Zoo nen na dit verwijt kan rigten "aan het Hof van Rome: gij hebt den toestand hier te lande "niet getend; gij waart verzocht voorafgaande mededeeling te "doen; gij hadt die mededeeling kunnen doen in uw eigen "belang van orde en vrede in dit Land, EN EVENWEL HEBT "ZIJ DIE MEDEDEELING NIET GEDAAN; — zoo men, zeg ik, "dit aan Rome kan verwijten, welk verwijt blijft er over te "aan het Gouvernement? Dit aan te toonen, hierin is men in "gebreke gebleven."

Het "hoor en wederhoor" is de pligt van ieder, die er prijs op stelt, om tot de kennis der waarheid te geraken.

Twee sustenuën staan hier tegen elkander over. Men mag nu, in billijkheid, eischen, dat het geschilpunt door beide partijen op afdoende wijs worde toegelicht.

De *Nederlander* neemt, in zijn N° van heden, op nieuw eene veelbeteekenende houding aan tegenover de aangeboden wet. Dat wordt gedaan door middel van drie woorden.

Zie hier het artikel: "Art. 1 van de wet regelende het toezigt op de kerkgenootschappen, luidt:

"Aan de onderscheidene kerkgenootschappen wordt volkomen vrijheid gelaten, zich met betrekking tot alles, wat hunne godsdienst en uitoefening daarvan in hunnen eigen boezem betreft, te organiseren, onder verplichting om Ons dadelijk van hunne organisatie volledige kennis te geven en Onze goedkeuring te vragen op zoodanige bepalingen, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats hebben."

"Welke zijn die?"

Vooraf, men mag 't niet uit het oog verliezen, is, als het ware een manifest, te lezen, waarvan het hoofddoel is om te betuigen, dat: "ook dan wanneer het ons onmogelijk ware de wet goed te keuren" het verschil alleen betreffen zou, "de keuze der middelen", waardoor het Vaderland "in zijne historische en constitutionele regten, tegen ultramontaansche aanmatiging en overmoed behoort te worden beschermd."

De *IJsselbode* beschrijft op de volgende wijze de uitwerking, die de aangeboden wet zal hebben. Hier en daar laten wij eenige zinsneden weg:

"Wij zijn gered, volkomen gered door het voorstel van wet, dat den 1sten Julij door van Hall aan de Tweede Kamer is aangeboden!

"Onoendig erger werd die verschrikkelijke toestand, toen de verschrikkelijke Paus van Rome hier te lande vijf verschrikkelijke Bisschoppen aanstelde. En weet gij wel wat Bisschoppen zijn? — Het zijn niets meer of minder dan gestedelijke opperhoofden, die het regt hebben violetkleurige kousen te dragen.

"Vijf paar violetkleurige kousen zouden natuurlijk alle de zwarte kousen overschaduwen. En van daar een oproer van de zwarte kousen tegen de violetten. Het was een strijd om zelfbehoud, en het stond wel degelijk vast, dat, als de violetten kousen het wonnen, Nederland te gronde moest gaan.

"Maar de violetten kousen zijn verslagen, totaal verslagen door Floris van Hall.

"De berg heeft gebaard — en de wet op de kerkgenootschappen is in het licht gekomen."

"Vooreerst begint die wet zeer bescheidenlijk te zeggen, hetgeen volstrekt niet noodig was dat zij zeide, dewijl het reeds door de Grondwet gezegd is: namelijk, dat elk kerkgenootschap volkomen vrijheid heeft zich zoodanig te organiseren als het goedvindt. Evenwel onder eene strenge verplichting, die de wet oplegt, te weten: "dat het kerkgenootschap dadelijk aan den Koning kennis geve van die organisatie, en zijne goedkeuring vragte op zoodanige bepalingen, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats hebben."

"Ziet, zonder dat voorbehoud der wet ware het te vreezen, dat de violette kousen of de zwarte kousen, geheel in het geheim zoodanige organisatie aan hun kerkgenootschap gaven, waardoor het vaderland in gevaar wierd gebracht. Wel is waar is het nog niet voorgekomen, dat een kerkgenootschap weigerde mededeeling te doen van zijne reglementen of organisatie, en heeft zelfs de verschrikkelijke Paus, toen hij zijne verschrikkelijke bisschoppen benoemde, niet alleen die organisatie openbaar gemaakt, maar daarvan ook officiele mededeeling aan de Regering gedaan; maar wier ziet niet in, dat het zou kunnen gebeuren, dat men die organisatie geheim wilde houden, en dat nu verbiedt de wet.

"Daarenboven zal 's Konings goedkeuring gevraagd moeten worden op zoodanige bepalingen, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats

hebben. Welk een waarborg geeft dit niet voor de verontruste gemoederen! — Het is waar, men staat verlegen antwoord te geven, welke bepalingen toch bedoeld kunnen zijn; welke bepalingen een kerkgenootschap zou kunnen uitschrijven, voor welke de medewerking van het staatsgezag kon worden gevorderd; — maar is de wet hier niet duidelijk; de memorie van toelichting des te meer. Zegt zij niet ter verklaring dezer bepaling: „zij ontnemen alle waarde aan voorschriften, waarbij, zonder goedkeuring des Konings, over de medewerking van het staatsgezag is beschikt. Indien alzoo de violette kousen of de zwarte kousen mogten willen bepalen, dat het leger naar de grenzen zal rukken; dat de belastingen ten hunne profijte zullen worden geïnd; dat de Staten-Generaal onthouden worden, enz. dan zal deze voortreffelijke bepaling maken, dat die voorschriften zonder waarde zijn. Kunnen de verontruste gemoederen meer waarborgen verlangen?

„Het tweede artikel is niet van minder gewigt. De Koning zal aan de violette kousen eene eed kunnen opleggen van trouw aan Hem en de wetten des Rijks. Ieder weet nu, dat er geen grooter waarborg mogelijk is, om de rigtige nakoming eener wet te verzekeren, dan een eed op die wet te laten afleggen. Onze vertegenwoordigers, bij voorbeeld, zweeren allen trouw aan de Grondwet, en is er wel een, die niet hare strikte naleving begeert? Groen, Van der Brugghen, Elout, Van Rappard en consorten, staan zij niet gereed, de Grondwet te verdedigen en te handhaven tegen een iegelijk? — Wel gewaagt het Goudsch Kronijkske van eene zekere *reservatio mentalis*, of een stilzwijgend voorbehoud, dat de violette kousen zich, bij het zweeren van een eed, zouden veroorloven, en hecht het, om die reden weinig gewigt aan afgedwongen eeden, — maar ongetwijfeld zullen de verontruste gemoederen er niet zoo over denken, en gaarne voor dien eed de materiele welvaart des lands over hebben.

„Maar de groote van Hall geeft nog meer troost in zijne wet. De kerkelijke titels geven noch ten opzichte van het wereldlijk gezag, noch ten opzichte van andere kerkgenootschappen, eenige aanspraak, rang of voorregt! De violette en de zwarte kousen zullen dus gelijk zijn voor de wet. Wie had dit ooit durven hopen? Wie had niet verwacht een tal van wereldsche privilegien aan de kerkelijke titels te zien toegekend.

En daarbij komt nog, dat de ten aanwijzing van kerkelijk gebied door kerkgenootschappen gebezigde namen van Provinciën of gemeenten slechts als van kerkelijken aard beschouwd worden, en geen verder gevolg hebben. De bisschop van Utrecht zal dus eenvoudig zijn en blijven de bisschop van Utrecht, en niet de Commissaris des Konings. Hij zal de Provinciale Staten niet mogen openen; het kommandement der troepen niet op zich mogen nemen; de belastingen niet mogen innen; de schutterijen niet in de wapenen mogen roepen. Wat wil men in 's Hemels naam meer? — Immers hadden de verontruste gemoederen zich verbeeld, dat de bisschop van Utrecht zich in eens in het bezit van al het wereldlijk gezag zou stellen; het hof en de regtbanken zou sluiten, en eenvoudig professor Vreede en Drieling — als hij het niet door den dood ontvlugt was — met het grootste deel der natie, achter de tralies zou zetten. Maar die bekoering is verdwenen. De aanduiding: „bisschop van Utrecht wordt slechts als van kerkelijken aard beschouwd.“ Waarlijk, als de wet het niet zeide, wij zouden het nooit kunnen gelooven.

„En nu zullen de bedienaren der Godsdienst ook het kerkelijk gewaad niet op den openbaren weg mogen vertoonen. De violette kousen zijn gebannen binnen de kerkgebouwen. Maar dan ook de zwarte? — Ook de puntsteken die zoo hoogerwaardig er uit zien? — Dat zou wezenlijk jammer wezen.

„Intusschen zullen onze ambtenaren van het openbaar ministerie les moeten gaan nemen bij hunnen kleedermaker om te weten wat een kerkelijke en wat eene wereldsche dragt is. In sommige Staten van Duitschland confiskeert de politie de hoeden, die er revolutionnair uitzien. In Nederland zal de politie oorlog moeten gaan voeren, tegen de hoeden en kousen die er geestelijk uitzien; en als men soms iemand ontmoet met bloote beenen en zonder hoed — dan zal men mogen gelooven, dat het een door de politie beroofde geestelijke is.

„Ziet daar een staaltje van het wonderwerk van Van Hall! ziet daar door welke middelen hij het vaderland heeft gered!

De *Amsterdamsche Courant* zegt, over art. 1, van het ontwerp van wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen o. a. het volgende:

De Memorie van Toelichting licht hier niet toe, maar vergeoet zich met een enkel los daarheen geworpen woord, uitgaande van en rustende op de *petitio principii*, dat de Grondwet vrijlaat wat zij verbiedt. Eene algemeene redenering over de beweerdte onmogelijkheid om, zonder wet, de grondwettige vrijheid in werking te brengen, verraadt reeds terstond het misverstand. Vrijheid tusschen Kerk en Staat, afscheiding tusschen het officieel Staatsgezag en het zelfregelend kerkgezag behoort niet ingerigt en geregeld te worden. Die vrijheid bestaat juist en werkt juist door de niet-inrigting en de niet-regeling van Staatswege. De Regering kan zich niet of wil zich niet losmaken van haar even *ante* (vóór) als *anti*-(tegen) grondwettig standpunt. De scheiding van Kerk en Staat, het zelfstandig, autonoom bestaan en bestuur der kerkgenootschappen en kerkbestuur; die zij in beginsel aanneemt, loochent en vernietigt zij daadwerkelijk door hare *tusschenkomsten en goedkeuringen*, door hare *medewerkingen* van het Staatsgezag. Het begrip der grondwettige vrijheid schijnt zij niet te kunnen vatten, daar zij bestendig de handhaving van de regten der publieke orde en het toezigt, dat niet de strafwet overtreden, dat niet tegen wetten van den Staat ongehoorzaamheid gepleegd worde, verwart en vermenst

met eene bevoegdheid en verplichting om zelve in een halfslachtig kerkregelmatig karakter in godsdienstzaken en kerkelijke aangelegenheden wetgevend op te treden.

De bepaling van art. 1 is niet minder gevaarlijk, dan in strijd met de Grondwet. Ging dit ontwerp door, de Regering zoude eene zware verantwoordelijkheid op zich nemen. Verantwoordelijkheid voor alle inrigting en regeling die zij belet. Verantwoordelijkheid voor alle inrigting en regeling die zij tot stand laat komen, waartoe zij medewerkt. „Wij zullen dit punt der quaestie thans niet uitwerken, maar wij moeten het aanstippen. Het verdient ten zeerste aandacht. Het is een punt, dat wel verdient gewogen te worden en dat zwaar weegt.

Buitenland.

ENGELAND.

Met belangstelling zag men de beraadslaging over de oostersche zaken te gemoet. Doch het blijkt dat de regering nog zwaarigheid had ze den 8 te doen plaats hebben, zooals aanvankelijk plaats hebben, zooals aanvankelijk bepaald was. Zij zijn nog eenige dagen uitgesteld.

Het is nog al opmerkelijk hoe dat uitstel zich heeft toegedragen.

Lord Brougham vroeg den minister van buitenlandse zaken, lord Clauricarde, of de motie nopens de Turksche aangelegenheden den 8 kon gedaan worden? Daarop heeft de minister verklaard, dat hij niet zeggen kon, dat er geen gevaar of ongelegenheid bestond, om over dit zwaarwigtig onderwerp te beraadslagen. De onderhandelingen waren ongelukkigerwijs nog niet tot die hoogte gekomen, waarop zonder gevaar daarover beraadslaagd kon worden; maar Hr. Mjs. ministers hoopten nog altijd op eene vredelievende regeling der zaak. De minister verzocht althans de motie tot Maandag aanst. uit te stellen, daar het van het hoogste belang was, dat de discussie terzelfder tijd in beide Huizen plaats had, en lord J. Russell te ongesteld was, om vóór Maandag in het Parlement te verschijnen.

De graaf van Ellenborough meende, dat, indien 's lands belang het vorderde, de motie uitgesteld moest worden tot tijd en wijle Hr. Mjs. regering verklaarde, dat zij in staat zou zijn vollediger inlichtingen over de zaak te geven dan thans het geval scheen te zijn.

De verdaging werd daarop aangenomen. Naar aanleiding van eene hem gedane vraag, heeft de minister van buitenl. zaken nog gezegd, dat de dagbladen het manifest van keizer Nicolaas niet geheel juist vertaald hadden; dat in die vertaling gesproken werd van „te strijden voor het regtzinnige geloof“; terwijl in het oorspronkelijke stond: „het regtzinnige geloof te verdedigen“.

Het ministerieel *Avondblad* zegt, in zijn n°. van den 7, dat de gedragingen van de Fransche en Britsche regeringen zich kenschetsen door opregte overeenstemming en kalm, maar te gelijk vastberaden karakter; en dat dit blijken zal bij de beraadslagingen in beide Huizen.

Het blad slaat overigens eene hevige taal tegen Rusland aan, als eene magt die er op uit schijnt te zijn, door ruw geweld, de beschaving van Europa te verstikken; doch, zegt het blad, Europa heeft nog leiders, in het veld en in den raad, die zijne onafhankelijkheid zullen weten te handhaven.

FRANKRIJK.

De Parijsche dagbladen spreken met geen woord meer van het gebeurde bij den schouwburg. Er loopen natuurlijk nog vele geruchten deswege, welke echter tot de hoofdzaak niets toevoegen.

BELGIE.

Er hebben een aantal benoemingen tot de orde van Leopold plaats gehad, ter gelegenheid van de jongste reis van Z. M. den Koning en Z. K. H. den Hertog van Brabant. Tot grootkruizen zijn benoemd Z. M. de Koning van Hanover, HH. KK. HH. de prins Frederik Willem en Karel van Pruisen, de aartshertogen Ferdinand en Karel van Oostenrijk; vele andere personen zijn tot grootofficieren, commandeurs en officieren benoemd.

SARDINIE.

De senaat heeft met 43 tegen 19 stemmen, de voordragt goedgekeurd, betreffende den aanleg van eene stoomgemeenschap tusschen Genua en Amerika.

GRIEKENLAND.

Volgens berigten uit Athene van 27 Junij begonnen de gemoederen omtrent de Turksche zaken wat te bedaren. De Russische geest dreef in Griekenland zeer boven. Er had een gerucht geloopt, dat een corps Fransche troepen aldaar was ontscheept; en zelfs waren de ministers in de Kamer daarover ondervraagd. Het behoeft nauwelijks gezegd te worden, dat dit gerucht geheel ongegrond is.

SPANJE.

De staatkunde is hier geheel op den achtergrond

geraakt; het hof is naar La Granja vertrokken en koningin Christina naar Parijs.

TOSKANEN.

Eindelijk verneemt men uit Florence den afloop van het staatsproces tegen den heer Guerazzi en anderen personen, die in de jongste revolutie van Toskanen eene hoofdrol gespeeld hebben. Het is uit het regtsgeleding genoegzaam gebleken, dat Guerazzi door skawe pogingen, om aan zijne mateloze eerzucht te voldoen, het uitbreken der revolutie bevorderd heeft, doch dat hij, na de vlugt des Groothertogs aan het hoofd van het bewind gekomen zijnde, getracht heeft eenige orde in den Staat te houden en de volksmenners eenigermate te breidelen. Zoo belette hij de ineenmelting der Toskaansche geldmiddelen met de finantien der Romeinsche republiek, welke voor de eerste zeer schadelijk zou geweest zijn; terwijl hij aan den Groothertog, gedurende diens uitlandigheid, steeds het inkomen der kroon uit de schatkist deed betalen. Den 1 dezer heeft het gerechtshof te Florence Guerazzi tot vijftien jaren tuchthuisstraf veroordeeld, en tegen al de met hem beschuldigde personen kortere of langere tuchthuisstraf uitgesproken; alleen de heer Romanelli, gewezen minister van justitie onder het revolutionnair Toskaansche bewind, is vrijgesproken (*Reeds eergisteren door ons in het kort, per telegraaf, medegedeeld.*)

ZWEDEN.

HH. KK. HH. prins en prinses Frederik der Nederlanden, benevens hunne jongste dochter, prinses Maria, zijn den 30 Junij te Stokholm gearriveerd.

HANNOVER.

Men verwacht hier, kort na 's Konings terugkomst, eene proclamatie, waarin de jongste geschillen tusschen de Tweede Kamer en de Regering toegelicht zullen worden en de vertegenwoordiging tegen de maand October op nieuw wordt bijeen geroepen, ten einde andermaal te trachten het vraagstuk der Constitutie te regelen.

TURKIJE.

Men heeft thans berigten uit Konstantinopel van den 27 Junij, volgens welke de vereenigde vloten steeds in de baai van Besika lagen. De bemiddelende mogendheden stelden alles in het werk, om de zaak tot een minnelijk einde te brengen en de Divan scheen allezins geneigd om, zoo al niet den vorm, toch in den grond der zaak toe te geven. Er bestaat dan ook geen waarschijnlijkheid, dat de vloten der verbonden mogendheden de Dardanellen zullen doorsteeven.

Men verneemt, dat de Britsche regering aan de Fransche heeft kenbaar gemaakt, dat zij hare vloot daarvoor zeker geen bevel zou geven voor en aler er eene nieuwe poging tot verzoening te Konstantinopel was geschied.

Het Engelsch ministerieel *Avondblad* is intusschen nog al scherp in zijne beoordeeling van het manifest van Keizer Nicolaas, en verwijt dien Vorst steeds eene nadelige spanning over de Turksche zaken te verwakken, zonder grond. Het blad is blijkbaar nog minder gerust door de Russische verzekeringen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Het onderzoek in de afdelingen der Tweede Kamer, omtrent het wetsontwerp tot wijziging der wet van 28 Augustus 1851 (Pensioenen der officieren van de geneeskundige dienst en van administratie bij de zeemagt,) heeft o. a. tot de volgende uitkomsten geleid: er waren leden, die te dezer zake den door de Regering gevolgden weg niet geheel konden goedkeuren. Zij erkenden gaarne, dat de wijze van organisatie der verschillende wapens en takken van dienst bij de zee- en landmagt niet tot het gebied der wetgeving behoort, maar dat de regeling daarvan als een uitvloeisel te beschouwen is van het oppergezag over zee- en landmagt, bij art. 68 der Grondwet aan den Koning opgedragen. Maar wanneer, zooals hier het geval was, zodanige organisatie de wijziging van eene wet noodzakelijk maakte, dan kwam het hun twijfelachtig voor, of het Koninklijk besluit wel aan de wet kon en behoorde vooraf te gaan, waarbij de daarmede in verband staande wijziging in de regeling der militaire pensioenen plaats vindt. Zoo doende toch zou bij een Koninklijk besluit een band losgemaakt worden, bij de wet gelegd, en waaraan de Regering, zoolang die wet niet veranderd is, zich houden moet; zoo doende was eene wijziging der wet het onmiddelijk gevolg van een Koninklijk besluit, terwijl het omgekeerde met den aard der zaak scheen overeen te komen.

Voorts heeft men opgemerkt, dat bij de voorgedragene wijziging der pensioenen van de officieren van de zee- en landmagt van de officieren van administratie bij de zee- en landmagt andere rangverdeling wordt gevolgd, dan bij de zee- en landmagt. Hierin vindt eenige overeenkomst plaats met het beginsel, dat het bedrag van het pensioen schijnt met het beginsel, dat het bedrag van het pensioen steeds aan dat van het ryks-tractement evenredig is, en men wenscht derhalve de redenen bekend te worden

gemaakt, die de Regering hebben genoopt, in dit geval af te wijken van dat algemeen beginsel.

Ook omtrent het in werking komen dezer wet op den 1sten Julij 1853, spreekt het van zelf, dat die tijdsbepaling zal moeten worden veranderd; maar ook hier heeft men gevraagd, of geheel het artikel niet zou kunnen wegvallen, en dus de algemeene regelen omtrent het in werking komen der wetten op de tegenwoordige toegepast worden.

Vrij algemeen hadden de leden der Tweede Kamer, die het wetsontwerp tot aanvulling der wet van 1852, betreffende de pensioenen der zee- en landmagt in de afdeelingen hebben onderzocht, in de aanneming dezer nieuwe aanvullingswet, geen overwegend bezwaar; maar men kon toch de aanmerking niet terughouden, dat de thans verlangde, nieuwe tusschenkomst der wetgevende magt te dezer zake zou zijn voorgelopen, zoo de wet van den 18den December 1852 met meer zorg ware geredigeerd.

Men heeft dan ook, in verband met deze opmerking, de vraag gedaan, of de regering nu wel alle voldoende zekerheid bezit, dat niet later soortgelijke moeilijkheden omtrent de toepassing der militaire pensioenwetten zullen optreden, als die, tot welke wegneming het behandelde wetsvoorstel dienen moet. Naar het oordeel van sommige leden, die tot staving daarvan eenige voorbeelden bijbragten, zouden die moeilijkheden wel weder op nieuw kunnen geboren worden.

's Gravenhage, 9 Julij.

Z. M. heeft aan de na te melden officieren bij de dienstdoende schutterij te Leeuwarden, op hun verzoek, eervol ontslag verleend, als: aan A. O. Swaluw Asman, als 1sten luit.; en aan mr. Daam Fookema, als 2de luitenant, en bij de schutterij benoemd: tot 1sten luit. J. H. Haverschmidt, thans 2de luit.; tot 2de luitenant H. J. Westenberg en mr. B. Hopperus Buma, thans korporaal.

Z. M. heeft ter vervanging van den emeritus hoogleeraar J. M. Schrant, tot gewoon hoogleeraar in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Leiden benoemd, den heer M. de Vries, thans hoogleeraar in dezelfde faculteit aan de hoogeschool te Groningen.

Z. M. heeft benoemd tot notaris te Zaandam; C. Hondius, candidaat notaris en plaatsvervangend kantonregter aldaar.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Leek en Marum (hoofdplaats Leek) op den voet van een kantoor, den heer J. F. Snelhage, thans ontvanger derzelfde middelen te Tjerkwerd c. a., en tot ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Beugen c. a. den heer J. A. Kessels, thans ontvanger derzelfde middelen te Erp.

Den 30 Junij zijn HH. KK. HH. prins en prinses Frederik der Nederlanden te Stockholm aangekomen, ten einde een bezoek te brengen aan hunne dochter, de kroonprinses van Zweden en Noorwegen.

In de zitting van de Provinciale Staten van Drenthe, op den 6den te Assen gehouden, zijn de afgetredene leden der Gedeputeerde Staten, de heeren Jhr. Mr. R. A. van Echten van Holthen, Mr. K. H. A. Sluis en J. A. Meursing herkozen.

De Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland heeft, bij circulaire van 29 Junij jl., ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat de afzonderlijke jagten op waterwild voor dit jaar in deze provincie zullen gesluisd zijn Maandag, den 1 Augustus aanstaande, en dat mitsdien, van dat tijdstip af, de uitoefening der jagtbedrijven, vermeld in art. 15, litt. d, f en h, der jagtwet, geoorloofd zal wezen.

Z. Exc. de graaf von Königsmarek, Minister van Z. M. den Koning van Pruisen bij het Nederl. Hof; verlaat heden de residentie tot het doen eener buitenlandsche reis.

Men schrijft ons uit 's Hage, dat het ontwerp van wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen met zijne memorie van toelichting door den Raad van Ministers is ingediend, om zich zoo aan de verantwoordelijkheid van den vervaarlijken misstap te onttrekken. Een ministerraad is een collegie, waar eene meerderheid en eene minderheid bestaat, en hoe zijn daar de verantwoordelijken te treffen.
(Nieuwe Noord-Brabander.)

Van regeringswege zijn ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, verzonden, opgaven wegens: 1°. de hoeveelheden steenkolen, sintels en gruis, a. uit Engelsche havens naar havens in het Vereenigd Koninkrijk verscheept; b. uit Engeland, Schotland en Ierland benevens uit het Vereenigd Koninkrijk uitgevoerd, en de hoeveelheid steenkolen in de haven van Londen aangebragt, een en ander gedurende 1852; 2°. de hoeveelheden tabak in bladen, onbewerkten tabak, sigaren en snuif, de daarop betaalde regten in het Vereenigd Koninkrijk in 1850, 1851 en 1852, met het bruto bedrag der ontvangen regten; de hoeveelheden

vreemden bewerkten tabak en snuif in- en uitgevoerd, alsmede van Britschen bewerkten tabak en snuif in elk dier jaren uitgevoerd.

De kiesvereeniging *Regt voor Allen* heeft gekozen tot kandidaat voor het lidmaatschap der Provinciale Staten van Zuid-Holland, den heer Mr. A. A. J. Meylink, en tot kandidaten voor den gemeenteraad alhier (ter vervulling der gewone vacatures) de heeren: J. Bervoets, P. J. van der Burgh, Jhr. Mr. H. G. C. L. Janssens, Mr. G. van der Jagt Wz., Mr. G. N. de Kempenaer, Mr. A. Q. Kraaijenhof van de Leur, J. A. de Sonnevill, C. J. Schiefbaan, J. F. Volgraaf, J. B. Weenink en Jhr. Mr. L. de Witte van Citters.

Het vastgestelde tweede diner van den heer Commissaris des Konings in deze provincie op gisteren, aan de leden der Provinciale Staten van Zuid-Holland en aan onderscheidene autoriteiten, heeft geen voortgang gehad, ten gevolge van de ernstige ongesteldheid van een' der zonen van den heer Commissaris.

Den 7den is in het huis van arrest te Arnhem binnengebragt een Engelschman van den spoorweg in de nabijheid dier stad werkzaam; hij was door den nieuw benoemden commissaris van politie, Mr. B. L. R. Termaat betrapt geworden, op het vervaardigen van valsche Nederlandsche munt, naar men zegt 25cts stukken.

Op den 22sten vertrekt uit Harderwijk een detachement sterk 55 onderofficieren en manschappen, bestemd naar Curaçao, onder het kommando van den 2den luit. W. Jaarman van het 4de regiment infanterie, om zich op den 23sten te Rotterdam aan boord van het schip *Gouverneur Elsevier* te begeben.

Laatste Berigten.

De Opper-Ceremoniemeester heeft bekend gemaakt, dat het Hof den rouw zal aannemen, wegens het overlijden van Z. K. H. den Groot-Hertog van Saksen-Weimar Eisenach, voor den tijd van 6 weken, te weten, 3 weken den middelbaren, en 3 weken den ligten rouw.

Z. M. heeft aan J. M. Schrant, emeritus hoogleeraar in de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Leiden, verleend een pensioen van 3500 g. jaars.

Zr. Ms. instructiebrik *de Zeehond* is den 28sten Junij jl. in de baai van Corunna aangekomen, en zoude, na een kort verblijf aldaar, den kruistogt in den Atlantischen Oceaan vervolgen.

Het état-major en de zich aan boord bevindende adelsborsten van de Koninklijke academie voor de zee- en landmagt en verdere bemanning, bevonden zich in den besten welstand.

Tijdingen van den 27sten uit Konstantinopel melden, dat drie mogendheden hunne goede diensten in het geschil tusschen Rusland en Turkije hebben aangeboden.

Correspondentie.

Het artikel: *«nog een woord tot behoud van den vrede»* kon door ons niet geplaatst worden. Wij zijn het met den schrijver, wat het beginsel betreft, volkomen eens; maar het hartstogtelijk kreed, waarin de schrijver dat beginsel heeft teruggegeven, doet ons vreezen, dat er de vrede niet door bevorderd zou worden.

Advertentiën.

Door JOH. NOMAN en ZOON te Zalt-Bommel, is uitgegeven:

HET PORTRET VAN
Leopold-Louis-Philippe-Marie-Victor,
HERTOG VAN BRABANT,
Komt voor in No. 6 der

MAANDELIJSCH KRONIJK. GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.

Geregeld ziet de MAANDELIJSCH KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nummers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts **DER TIG CENTEN.**

Geen maandwerk in Nederland is zóó goedkoop, en dat de lezers van alle standen zóó op de hoogte houdt van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK.

GESCHIEDENIS

VAN HET

MUNT- EN BANKWEZEN

VAN

Nederlandsch Indië,

sedert de herstelling van het Nederlandsch gezag in 1816.

vermeerderd met een overzicht van de bestaande muntstelsels in Britsch-Indië, Ceylon, eenige Portugeesche, Spaansche en Fransche Koloniën, in China, Cochinchina, Arabië en Perzië,

DOOR

D.C. STEYN PARVE.

TIJDSCHRIFT

VOOR DE

REGISTRATIE, HET SAMBT
HYPOTHEEKWEZEN

EN DE REGTEN VAN

ZEGEL, GRIFFIE EN SUCCESSIE,

G. 8. No. 1 en 2 van den zevenden jaargang. De complete jaargang kost slechts f 4.80. Van de zes uitgegeven jaargangen zijn nog slechts ENKELE COMPLETE Ex. voorhanden.

En debiteren met succes:

Voor f12 in plaats van f86.40,

G. VAN LAAR,

MAGAZIJN VAN TUINSIERADEN,

of Verzameling van Modellen van aanleg en sieraad van groote en kleine Lusthoven en Tuinen, die met weinig kosten te maken zijn, waarin 192 in groot kwarto, fraaie gekleurde koperen Platen, gebonden in keurigen halven Engelschen band. (5)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 9 Julij 1853.

Nederland.	Pct.	Rusland.	Pct.
Ned. W. Schuld.	2 1/2	68 1/2	3 1/2
Dito Certificat.	3	76 1/2	3 1/2
O. I. Leening.	4	Cert. 1831/1838	5
Amort. Syndic.	3 1/2	Dito Dito	4 1/2
Hand.-Maats.	4 1/2	Dito Hope	4
Belgie.		Dito Shegltz.	4
Certificaten.	2 1/2	Dito dito 5e Ser.	4
D° Rothschild.	2 1/2	Inscr. Assign.	6
Frankrijk.		Certific. dito.	6
Obligatien.	3	Polen.	
Spanje.		Obligatien	4
Nieuwe	1		35 1/2
Dito Buitenl.	3	Oostenrijk.	
D° Binnel.	3	Metalliek	5
Bew. Sp. Com.		Dito bet. Amst.	5
Amort. Schuld.		Dito letter B.	5
Portugal.		Dito 1847	2 1/2
Londen	5	Dito 1851/1852	2 1/2
Dito dito	4		42 1/2

Belgie 4 1/2 pct. 91 1/2. Louisiana, bij Hope en C. 5 pct. 100 1/2. Ecuador 4 1/2. Peru 4 1/2 pct. 80 1/2. Nieuwe 3 pct. Port. 3 1/2, 1/4, op levering; dito dito 37 1/2 a 1/2 contant.

Onder den invloed der hoogere afkomende koersen van Londen, verkeerde onze fondsenmarkt in eene algemeen willige stemming, bij tamelijk veel affaire van buitenl. effecten; was dit inzonderheid het geval in Portug., welke 1/2 a 3/4 gestegen zijn, met veel kooplust.

LONDEN, Vrijdag 8 Julij. Consols 98; Russen 4 1/2 pct. 100 1/2; Mexik. 26 1/2; Portug. 4 pct. 40 1/2; Sard. 93. Consols 1/2 pct. hooger, daar de geruchten van gisteren na de beurs zich niet bevestigd hebben. De vreemde fondsen waren over het algemeen williger geweest.

PARIJS, Vrijdag 8 Julij. Fransche 3 pct. 98 1/2; Dito 4 1/2 pct. 102; Spanje 1 pct. 22. Dito Binnel. 3 pct. 41 1/2; Russ. 4 1/2 pct. 98 1/2; Piemont 5 pct. 98 1/2; Oostenr. 5 pct. 86 1/2. De Fransche 3 pct. 5 cs. en 1/2 pct. 20 c. williger. De Spaansche fondsen onveranderd. De overige hebben weinig geverieerd.

FRANKFORT, Vrijdag, 8 Julij. 5 pct. Metalliek 84 1/2; W. Bank-aktien 1535; W. Loten fl. 250, 119; 1 pct. Spanje 22 1/2; B. pct. dito 42; wissel op Weenen 108 1/2. De prijzen waren algemeen minder geanimeerd.

WEENEN, Vrijdag 8 Julij. Metall. 1852 5 pct. 94 1/2; Dito La. B 5 pct. 108; Bank-Act. f1408. — Wissel: Londen f10, 49; Parijs 129 1/2; Zilver 10 1/2. Fondsen 1/2 pct. hooger. Bank-Actien 10 fl. williger. Wissels 1/2 pct. en Zilver 1/2 pct. flauwer.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.